

HØRINGSSVAR FRA NTL – FINANSIERING AV UNIVERSITETER OG HØYSKOLER

NTL viser til rapporten fra Hatlen-utvalget som har sett på modell for finansiering av universiteter og høyskoler, og sender med dette våre innspill. Vi er klar over at høringssvaret sendes etter fristen, men ber om at innspillet likevel tas med i behandlingen.

NTL synes utvalget har mange forslag i riktig retning. Det er på høy tid å ta konsekvensene av erfaringene med målforskyving, byråkratisering og individualisering. Løsningen er ikke å flikke på dagens ordning og fortsette debatten om hva som skal telles, vi trenger et nytt finansieringssystem.

Økt grunnfinansiering

For NTL har det lenge vært et mål å flytte midler fra resultatbasert styring til basisbevilgning. Det er viktig å øke basisbevilgningen slik at institusjonene får økonomisk handlingsrom til videre utvikling. Vi skulle derfor ønske at utvalget var mer ambisiøse i sin behandling av balansen mellom rammebevilgninger og prosjektbasert finansiering, hvor utvalget har landet på at man ikke bør endre balansen mellom de to finansieringskildene. Mens det er noe hold i argumentet om at en slik omfordeling vil kunne svekke regjeringens evne til forskningspolitisk styring vil vi understreke at konsekvensen av denne styringen, gjennom prosjektbasert finansiering, er en sentral bidragsyter til problematikken rundt midlertidighet og usikkerhet i akademia hvor ansatte over svært lang tid blir tvunget til å forholde seg til midlertidige kontrakter. Dette er en uholdbar arbeidssituasjon som det er et uttalt mål å redusere.

Vi mener også at utvalgets argumentasjon om at en reduksjon i finansieringen som gjøres gjennom Norges forskningsråd vil føre til at færre søknader innvilges, og at mer tid dermed kastes bort på søknader som ikke gir uttelling, er svak. Sektoren har det siste året ført en utstrakt diskusjon om endringer i søknadsprosessen til NFR, nettopp for å redusere arbeidsmengden og svinnet i arbeidstid som inngår i disse prosessene. Heller enn å bruke nåværende situasjon som argument for at endring ikke er hensiktsmessig bør KD intensivere arbeidet med forenkling av søknadsprosess, for eksempel gjennom en forenklet første søknadsrunde. En stor

andel av forskningsmidlene blir bevilget via EU og NFR og er dermed underlagt politiske prioriteringer, konkurranse og byråkrat. NTL mener en større andel av forskningsbudsjettet bør bevilges direkte til virksomhetene.

Midler knyttet til utviklingsavtaler

NTL stiller seg også svært kritisk til hvordan det skal bli mulig med tillitsreform i UH-sektoren dersom det skal knyttes resultatbaserte midler til utviklingsavtaler. Tillitsreformen må etter vår mening bety et oppgjør med markedsstyring og med mål- og resultatstyringen. NTL mener det ikke må knyttes finansiering til utviklingsavtalene. Slik vi ser det *løser* man ikke problemet ved å flytte midler fra en resultatbasert indikator til en annen (utviklingsavtale), man *flytter* problemet. Det medfører også at man går fra et felles, transparent system, til et mindre transparent system der enkeltinstitusjoner forhandler direkte med departementet.

Utviklingsavtalene brukes tredelt i dag, både for å støtte opp om politiske prioriteringer, til å løfte hvor det er behov for det, og ved at man kan dyrke det særegne. Ved å knytte resultatbaserte midler til avtalene blir det fort slik at enkelte punkter i avtalene blir viktigere enn andre. Hva skjer dersom en institusjon ikke oppfyller kravene i utviklingsavtalene? Blir det kutt i (basis)midler? Utviklingsavtaler bør brukes som et tillegg, noe som er «unikt» og spiller på de ulike egenskapene ved hver enkelt institusjon. «Strømlineformede» avtaler som medfører at ulikheten og unikheten forsvinner, må unngås. Vi frykter at man får en uønsket ensretting og mindre mangfold i sektoren. Dette problematiseres jo også av utvalget selv som begrunnelse for å redusere antall resultatbaserte indikatorer.

Utvalget mener at utviklingsavtalene må utarbeides med medvirkning av ansattes organisasjoner og studentorganisasjonene (s. 76). Dette skjer i for liten grad i dag. Når utviklingsavtalene blir så sentrale for institusjonenes rammevilkår mener NTL at tillitsvalgte må ha plass i styringsdialogen mellom institusjonene og departementet. Det må stilles krav til at virksomhetenes innspill til utviklingsavtalene er drøftet med organisasjonene.

Resultatbaserte indikatorer

Hatlen-utvalget foreslår å fjerne seks av dagens åtte resultatindikatorer, slik at kun indikatorer for avlagte studiepoeng og doktorgrader gjenstår. Midlene som i dag tildeles på grunnlag av resultater på utveksling, uteksaminerte kandidater, publisering og eksterne inntekter skal i stedet inngå i en økt basisbevilgning.

NTL er svært positive til forslaget om å fjerne indikatorer, men mener at *alle* indikatorene bør fjernes, slik at det resultatbaserte indikatorsystemet avvikles i sin helhet og grunnfinansieringen økes. De «to andre» politiske målsettingene kan ivaretas på andre måter, slik også Hatlen utvalget sjølv peker på. Som utvalget selv skriver: «Områder uten indikatorer kan bli nedprioritert.» (s. 4). Dersom regjeringen fjerner forskningsindikatorer, men beholder utdanningsindikatorer, kan dette bli tolket som at regjeringen nedprioriterer forskning, det vil være et uheldig

signal.

Livslang læring

Utvalget påpeker at dagens uttelling knyttet til gjennomstrømming av kandidater og kandidatproduksjon gjør at flere institusjoner er mindre villige til å satse på livslang læring. Dette fordi dette ikke gir samme uttelling som bachelor og master, og at det må på plass bedre incentiver for en ønsket satsing på livslang læring. De anbefaler at midler til faste studieplasser, herunder til drift av fleksible tilbud, bør legges inn i rammebevilgningen, og NTL støtter dette.

Utvalget mener videre at studiesentre eller utdanningssentre og lignende aktører kan spille en viktig rolle i å nå ut med fleksible og desentraliserte tilbud. Om dette betyr at denne typen utdanning i større grad skal privatiseres vil konsekvensen av økt tilgjengelighet sannsynligvis bli at kostnadene ved etter- og videreutdanning øker for den enkelte (eller arbeidsgiverne, dersom det er de som betaler). NTL ønsker ikke en slik utvikling.

Gjennomgang av ordninger

Utvalget anbefaler at Kunnskapsdepartementet gjør en kritisk gjennomgang av de andre finansieringsordningene i Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) med sikte på at ordninger som nå eller på sikt finansierer faste oppgaver eller skaper unødvendig mye søknadsbyråkrati, flyttes til rammebevilgningene. NTL støtter en slik gjennomgang. Målet må være å unngå tidstyver med unødvendig konkurranse om midler, og mer forutsigbarhet.

Ingen indikator for sysselsetting

NTL er enig i at det ikke bør innføres en indikator for sysselsetting i relevant arbeid etter endt studium. Indikatoren vil være svært avhengig av konjunktorene og den vil dessuten kunne slå ulikt ut for forskjellige fagområder. Og hva med kandidatenes egne valg? Det er ikke alle som ønsker å jobbe direkte med det faget de er utdannet i, men heller bruke det inn i andre yrker. Det er ikke dermed sagt at utdanningen er irrelevant. I dagens kandidatundersøkelser er «relevant arbeid» basert på selvrapportering, og det er etter vårt syn utfordrende å få nok kandidater til å svare på denne typen spørreundersøkelser som da vil måtte gjennomføres. NTL mener at utdanningene skal være forskningsbaserte og ikke utviklet ut fra antakelser om kortsiktige behov i arbeidslivet.

Internasjonalisering

NTL savner mer om internasjonalisering i rapporten. Nå nevnes ordet kun når det gjelder konkurranse på forskningsfronten, mens det er helt fraværende i utdanningskontekst. Sektoren bør selvsagt sette søkelys på internasjonalt samarbeid som noe positivt og helt nødvendig.

Gratisprinsippet

Til slutt er vi glade for utvalgets prinsipielle støtte til gratisprinsippet, men NTL mener dette ikke er forenelig med utvalgets støtte til endringer i forskriften om egenbetaling.

Med vennlig hilsen

Ellen Dalen
2. nestleder

Kirsten H. Teige
forbundssekretær

(Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur)

